

Penningtvättsregelverken och praktisk riskhantering

Marie Wallin, den 8 oktober 2024

Presentation av mig

- **Marie Wallin**
- Jurist, författare
- Tidigare kammaråklagare/adjunkt
- Tidigare sakkunnig inom Polismyndigheten
- Sedan 2019 driver Rätt Nu AB - riskhantering

I dag blir det både teori och praktik

- **Penningtvätt i teorin**
- Juridiken och reglerna
- **Penningtvätt i praktiken**
- Juridiken och den praktiska straffrätten
- **Bara med kunskap om båda delarna: arbetet kan ske effektivt**

Men innan vi börjar – låt oss se helheten...

...för det hänger ihop

De dödliga bedrägerierna

En rapport om bedrägeribrottslighet och skjutvapenvåldet

Polismyndigheten, Nationella operativa avdelningen, Nationellt Bedrägericentrum

”Andra brott” är ofta en del av ekonomiska brott

Drivkrafterna

- För de kriminella att begå brott?
- För dig att motverka?

Juridiken och reglerna

- Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ("PTL")
- Lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott ("PTBL")
- Hänger ihop och PTBL gäller oss alla – jämfört med PTL
- Riskbaserat förhållningssätt i PTL
- Brottet näringspenningtvätt med ett **"klandervärt risktagande"** som är straffbelagt i straffrätten

Näringspenningtvätt i 7 § PTBL

- Skilj från ”vanligt” penningtvättsbrott i 3 § PTBL
- Krävs inte alls lika mycket att bevisa för 7 § jämfört med 3 §
- Krävs inte ens att det handlar om ”svarta” pengar
- Här är det **risk** som är i fokus
- ”**Klandervärt risktagande**”; det är det som är straffbelagt

FRÅGA/OMRÖSTNING!

Känner du till brottet näringspenningtvätt?

Juridiken och den praktiska straffrätten

- Brottet näringspenningtvätt med ett **”klandervärt risktagande”** som är straffbelagt
- ”Näringspenningtvätten i Dackom Bygg” (NJA 2022 s. 42)
- ”Advokatens överföringar” (NJA 2023 s. 708)

”Näringspenningtvätten i Dackom Bygg”

Krävs inte att egendomen härrör från brott eller brottslig verksamhet

Krävs ett ”**klandervärt risktagande**”

Av betydelse i **vilket sammanhang** som transaktionen görs, **varför** transaktionen genomförs samt **med vem** och på **vilket sätt** den utförs.

Det kan vara **oklart** varifrån pengarna kommer, **varför transaktionerna genomförs och vad pengarna ska användas till**, något som ofta innebär att åtgärderna kan antas ha skett i penningtvättssyfte.

”Advokatens överföringar”

Klienten känd bedragare

Advokat dömdes för näringspenningtvätt med ett
likgiltighetsuppsåt

Gärningsperson: ”Den som utfört gärningen”

Advokaten följer klientens anvisning; gör rätt enligt
redovisningsskyldigheten

Högsta domstolen lyfter en mycket viktig princip: straffrätten
övertrumfar civilrätten

Den viktiga allmänna rättsprincipen - från HD:

”Om ett fullgörande av huvudmannens betalningsanvisning skulle innebära att den redovisningsskyldige begår t.ex. näringspenningtvätt, är han eller hon dock inte skyldig att betala enligt anvisningen.

Detta följer av den allmänna rättsprincipen **att ingen är förpliktad att fullgöra en prestation om detta innebär att han eller hon begår en straffbar handling** (jfr t.ex. Håkan Nial, Om förvärv i strid med legala förbud, TfR 1936 s. 14 och Tore Almén, Om köp och byte av lös egendom, 4 uppl. 1960 ombesörjd av Rudolf Eklund, s. 44).”

Straffrätten övertrumfar civilrätten...

...och det räcker med ett likgiltighetsuppsåt

Fråga 1:

Har du **insett risken** att den omständighet du identifierat kan ha med penningtvätt att göra? (Läs på vad som räcker för brottet näringspenningtvätt.)

JA

Fråga 2:

Har du trots denna insikt **ändå agerat** utan att säkerställa att det utifrån din kunskap om omständigheterna inte handlar om näringspenningtvätt?

JA

= Likgiltighetsuppsåt till näringspenningtvätt

Att inte begå näringspenningtvätt på jobbet

1. Läs på och våga se hot och sårbarheter – hur kan ditt företag bli en del av ett **brottsmanus**?
2. Se till att konkretisera **vilka brott** det handlar om och vad som krävs för att begå brotten. Och kom ihåg **likgiltighetsuppsåtet!**
3. Var trygg i att **du får/ska säga nej** till att genomföra en civilrättslig förpliktelse om det betyder att du hamnar i en brottslig gärning.

Kurser i ämnet penningtvätt

Penningtvätt för revisorer och redovisningskonsulter 28/1

Penningtvättsrisker i praktiken 7/2

I kursen **Penningtvätt för revisorer och redovisningskonsulter** får du kunskap om hur du som är revisor eller redovisningskonsult bör arbeta för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism.

Kursen **Penningtvättsrisker i praktiken** har dels fokus på penningtvättsbrottets teoretiska uppbyggnad, dels på den praktiska tillämpningen av den straffrättsliga dimensionen i arbetet mot finansiell brottslighet.

Vad tyckte du om dagens webinarium?

Ta gärna 30 sekunder och svara på frågorna i fliken "Polls" under chatten.

Tack för dina synpunkter!

Frågor?

Tack!

För frågor om BG Institute och våra kurser,
mejla oss på kursinformation@bginstitute.se

